

KVALITETSDEKLARATION

Befolkningsstatistik

Ämnesområde

Befolkning

Statistikområde

Befolkningens sammansättning

Befolkningens storlek och förändringar

Invandring och asylsökande

Produktkod

BE0101

Referenstid

1 november och 31 december 2017 (befolkningens sammansättning och storlek)

31 december 2017 (antal asylsökande)

2017 (befolkningens förändringar, nytillkomna asylsökande)

Den 31 december 2017 (personer inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem)

2007-2016 och 31 december 2016 (Cirkulär migration)

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	5
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet	7
2.1 Tillförlitlighet totalt	7
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	10
2.2.4 Bortfall	11
2.2.5 Bearbetning	11
2.2.6 Modellantaganden	11
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	14
3 Aktualitet och punktlighet	14
3.1 Framställningstid	14
3.2 Frekvens	14
3.3 Punktlighet	14
4 Tillgänglighet och tydlighet	14
4.1 Tillgång till statistiken	14
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	14
4.3 Presentation	15
4.4 Dokumentation	15
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	15
5.1 Jämförbarhet över tid	15
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	18
5.3 Sam användbarhet i övrigt	19
5.4 Numerisk överensstämmelse	19
Allmänna uppgifter	20
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	20
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	20
C Bevarande och gallring	20
D Uppgiftsskyldighet	20
E EU-reglering och internationell rapportering	20
F Historik	21
G Kontaktuppgifter	22
Bilaga 1: Viktiga målstorheter	23

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken ska belysa folkmängdens storlek och förändringar i Sverige, befolkningens sammansättning, invandring, bostadshushållens antal och sammansättning samt asylsökande.

Statistiken över cirkulär migration ska belysa internationella migranter och deras migrationer under en tioårsperiod.

Befolkningsstatistiken utgör en viktig förutsättning för planerings- och utredningsarbete inom statliga och kommunala verksamheter. Vidare används statistiken för rapportering på internationell nivå till bl.a. EU:s statistiska organ Eurostat. Statistiken används också av näringslivet, forskare och allmänheten. Statistiken per den 1 november utgör ett viktigt underlag för kommunalekonomisk utjämning.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Myndigheter behöver tillgång till väl avpassade planeringsunderlag avseende befolkningen och dess storlek och sammansättning, samt befolkningens boendesammansättningen i hushåll. För demografiska ändamål är information om t.ex. dödlighet och fruktsamhet intressant. I första hand är det information avseende personer som är varaktigt boende i Sverige som efterfrågas.

Huvudsakliga användare är kommuner och landsting. Statistiken används bl.a. vid beräkning av kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting, som underlag vid planering av barnomsorg, skolor, äldreomsorg, bostadsbyggande samt för befolkningsprognoser. Befolkningsstatistiken används även för utredning och planering inom t.ex. Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Konjunkturinstitutet, Skolverket och departement, samt för statliga utredningar.

Statistiken används också som planerings- och beslutsunderlag inom näringslivet, samt för forskning.

Att generellt uttala sig om allmänhetens informationsbehov är inte möjligt, men jämförelser av olika slag, mellan regioner och över tid, är exempel på vanligt förekommande användning.

Flera av användarna är representerade i användarrådet för befolkning, demografi och utbildning. Deltagande organisationer i rådet är Utbildningsdepartementet, Finansdepartementet, Socialdepartementet, Skolverket, Universitetskanslersämbetet, Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Institutet för social forskning (SOFI) samt Stockholms universitet.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna är främst av tre slag när det gäller befolkningen:

- Antalsuppgifter avseende situationen den 1 november och den 31 december 2017¹. Antal personer efter ålder, kön, civilstånd, medborgarskap, födelseland, län, kommun, hushållstyp, hushållsstorlek, hushållsställning m.m. För asylsökanden redovisas antalsuppgifter efter medborgarskapsland, kön och ålder. För cirkulärmigranter och övriga internationella migranter redovisas antalsuppgifter avseende situationen den 31 december 2016. Antal personer efter födelseregion, utbildningsnivå, -inriktning, inkomstgrupp m.m..
- Antal demografiska händelser under år 2017. Antal födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsförändringar m.m. För cirkulärmigranter och övriga internationella migranter redovisas för perioden 2007-2016 efter födelseland, migrationsland, antal migrationer m.m..
- Storheter av demografisk natur, normalt benämnda demografiska mått Medellivslängd, summerad fruktsamhet, dödstal m.m.

För mer information om viktiga målstorheter och hur dessa är definierade, se bilaga 1.

1.2.1 Objekt och population

Två för befolkningsstatistiken viktiga intressepopulationer är alla i Sverige varaktigt bosatta personer och de hushåll som dessa tillhör. Dessa intressepopulationer kan i vissa fall inkludera personer som befinner sig i landet utan uppehållsrätt, uppehållstillstånd eller motsvarande.

Målpopulationen för 2017 års befolkningsstatistik utgörs av de personer som skulle ha varit folkbokförda i Sverige någon gång under 2017, om de lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen hade efterlevts utan fel². Observationsobjekten utgörs av, eller härleds utifrån, poster i Registret över totalbefolkningen (RTB), där varje post motsvarar en person.

Målobjektet hushåll definieras utifrån personer som är folkbokförda i samma lägenhet³, s.k. bostadshushåll. Målpopulation för hushållsstatistiken är alla bostadshushåll som skulle erhållas utifrån den folkbokförda befolkningen per 31 december 2017 om regelverket hade efterlevts utan fel. Bostadshushåll som utgörs enbart av asylsökande och/eller s.k. papperslösa⁴ ingår således inte i målpopulationen. Observationsobjekten härleds utifrån uppgifter på individnivå i folkbokföringen (se avsnitt 2.2.6 för mer information).

För statistik avseende asylsökande utgör personer målobjekt.

Målpopulationen för asylsökande under 2017 utgörs av de personer som

¹ Endast en delmängd av antalsuppgifterna skattas per den 1 november 2017.

² Personer som befinner sig i landet utan uppehållsrätt, uppehållstillstånd eller motsvarande ingår inte i målpopulationen.

³ Lägenhet i folkbokföringens bemärkelse avses, vilket i dagligt tal motsvarar bostad.

⁴ Personer som befinner sig i Sverige utan tillstånd; se

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/17957/2010-3-11.pdf> (hämtad 2018-01-18), kapitel 8, för mer information.

ansökt om asyl på plats i Sverige under året. Personer som sökt asyl på svensk ambassad i ett annat land och personer med förlängningsärenden ingår således inte. För statistik avseende asylsökande per den 31 december 2017 utgörs målpopulationen av personer med öppet grund- eller överklagandeärende samt personer med avslag i överklagandeärende som fortfarande kvarstår i Migrationsverkets mottagningssystem. Observationsobjekten utgörs av poster i Migrationsverkets Centrala utlänningsdatabas.

Intressepopulationen för cirkulär migration är alla som vistas i ett annat land under minst tre månader, för att inkludera säsongsarbetare och studenter som studerar mindre än ett år utomlands. Men då möjligheten att skatta omfattningen av korttidsmigranter är begränsad avser målpopulationen för cirkulär migration personer som under perioden 2007-2016 har genomfört minst tre internationella migrationer som har efterföljts av en bosättning i Sverige under minst ett år, vid invandring, eller ett års bosättning utomlands, vid utvandring. Även för migranter med färre migrationer under referensperioden redovisas statistik. Målobjektet definieras utifrån personer som har genomfört internationella migrationer som följts av bosättning i Sverige, vid invandring till Sverige, eller utomlands, vid utvandring från Sverige, under minst 12 månader under den senaste tioårsperioden. Observationsobjekten utgörs av, eller härleds utifrån, poster i Registret över totalbefolkningen (RTB), där varje post motsvarar en registrerad internationell migration.

1.2.2 Variabler

Nedan anges för befolkningsstatistiken viktiga målvariabler. Motsvarande observationsvariabler definieras utifrån uppgifter från RTB eller Migrationsverkets Centrala utlänningsdatabas. Även om mål- och observationsvariabler överensstämmer väl, föreligger en principiellt viktig skillnad: målvariablerna avser de förhållanden som skulle gälla om personer var korrekt folkbokförda enligt gällande regelverk, medan observationsvariablerna avser de förhållanden som faktiskt finns registrerade.

I stort gäller att variablernas definitioner framgår av benämningarna, men några kommentarer ges.

Kön och ålder. Observationsvariablerna härleds från personnumret.

Ålder 31 december 2017 mäts i år resp. dagar sedan födelsen.

Ålder vid demografiska händelser under 2017 som barnafödande, civilståndsförändring, flyttning, m.fl.; mäts i år resp. dagar sedan födelsen.

Flyttning under 2017. Observationsvariabeln härleds utifrån byte av adress i folkbokföringen.

Folkbokföringslän/kommun 31 december 2017 avser situationen den 31 december 2017. Observationsvariabeln avser län/kommun som inrymmer den fastighet och lägenhet där personen var folkbokförd 31 december 2017.

Födelseland, föräldrars födelseland anges enligt de statsrättsliga förhållanden som gällde vid födelsetidpunkten.

Invandring/utvandring under 2017. För att registreras som invandrare (immigrant) skall personen avse att bo i Sverige minst ett år. Analogt, för att registreras som utvandrare (emigrant) skall personen avse att bo utomlands under minst ett år. Observationsvariablerna speglar den in- och utvandring som kan härledas utifrån förändringar i folkbokföringen, oavsett vistelsetid i Sverige eller utlandet.

Invandringsår. Om en person invandrat till Sverige flera gånger är invandringsår året för senaste invandring.

Medborgarskap 31 dec 2017, medborgarskapsförändring under 2017 Medborgarskap ska i princip gälla nu existerande statsbildning. Om en person har fler medborgarskap prioriteras ett av dessa som sedan används i SCB:s register (se avsnitt 2.2.6 för mer information).

Hushållsställning per den 31 dec 2017 anger individens relation till övriga personer i samma hushåll och indelas i gift/registrerade partner, sambo, ensamstående förälder, barn, ensamboende och övrig person. Observationsvariabeln härleds utifrån folkbokföringsuppgifter avseende personer.

Hushållstyp per den 31 dec 2017 anger hushållets sammansättning. Variabeln delas in i hushållstyperna Ensamstående (inklusive ensamboende), Sammanboende och Övriga hushåll, alla med eller utan barn. Observationsvariabeln härleds utifrån folkbokföringsuppgifter avseende personer.

Antal migrationer 2007-2016 anger antalet internationella migrationer under tioårsperioden som efterföljts av en bosättning i Sverige, vid invandring, eller utomlands, vid utvandring, under minst 12 månader. Observationsvariablerna speglar den in- och utvandring som kan härledas utifrån förändringar i folkbokföringen.

1.2.3 Statistiska mått

Merparten av befolkningsstatistiken utgörs av statistikvärden avseende statistiska storheter av typerna total (med "antal" som vanligaste variant) och kvoter (med "andel", "medelvärden" och "risk" som vanliga varianter). Vissa storheter av typ fraktil (medianer och kvartiler) redovisas också. För mer information om viktiga målstorheter och hur dessa är definierade, se bilaga 1.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter ett stort antal redovisningsgrupper. De viktigaste är kön, ålder, civilstånd, födelseland, medborgarskapsland, in-/utflyttningsland, län, kommun samt tidpunkt för olika händelser. Uppgifter om födda redovisas efter kön och egenskaper hos föräldrarna, t.ex. moderns ålder.

Viktiga redovisningsgrupper för hushållsstatistiken är hushållstyp, hushållsställning och hushållsstorlek.

Viktiga redovisningsgrupper för statistiken om cirkulär migration är antal migrationer, födelseland och migrationsland.

Officiell statistik redovisas på riks-, läns- eller kommunnivå.

Befolkningsstatistiken som avser förhållandena den 31 december 2017 redovisas enligt den indelning i administrativa områden som gäller från den 1 januari 2018. Befolkningsförändringarna under 2017 och befolkningsstatistiken som avser förhållandena den 1 november 2017 redovisas enligt den indelning i administrativa områden som gällde den 1 januari 2017.

1.2.5 Referenstider

Referenstidpunkten för statistik som avser befolkningsuppgifter (antal personer efter kön, ålder, medborgarskap m.m.) är huvudsakligen den 31 december 2017. Viss statistik avseende befolkningsuppgifter har även referenstidpunkten 1 november 2017.

För statistik som rör demografiska händelser (födslar, dödsfall, flyttningar m.m.), medelfolkmängd och livslängdstabeller är referensperioden år 2017⁵.

Statistik över asylsökande redovisas dels för nyttillkomna asylsökande under 2017 och dels antalet asylsökande inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem den 31 december 2017.

Statistiken över cirkulär migration avser dels antalet personer och migrationer under perioden 2007-2016 och dels antalet folkbokförda personer per den 31 december 2016.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken baseras på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB) och bedöms allmänt vara mycket tillförlitlig. Att folkbokföringsuppgifterna används utbrett i samhället ökar sannolikheten för att fel i uppgifterna hittas och rättas. Vissa myndigheter har enligt förordning skyldighet att återrapportera fel i folkbokföringen. Personbevisen, som behövs t.ex. om man ska skaffa id-kort, ansöka om svenskt medborgarskap eller ansöka om skilsmässa och utfärdas av Skatteverket, kan ses som en viktig kontroll av tillförlitligheten i uppgifterna.

För Registret över totalbefolkningen (RTB) har kontrollundersökningar gjorts där man jämfört uppgifterna i RTB med Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Dessa visar på att innehållet i folkbokföringen och RTB överensstämmer i mycket hög grad och att tillförlitligheten är god i RTB.

Det för *individstatistiken* enskilt största tillförlitlighetsproblemet orsakas av täckningsbrister som uppstår till följd av personer som är folkbokförda på en lägenhet i vilken de inte bor. För personer faktiskt boende i Sverige kan detta resultera i täckningsbrister på regional nivå. Personer som ej längre är varaktigt boende i Sverige utgör dessutom i övertäckning på riksnivå. Gällande övertäckningen på riksnivå så bedöms den vara mindre än 0,2 procent för personer födda i Sverige per den 31 december 2015. För personer födda i Norden antogs övertäckningen vara cirka 1,5 procent och för personer från övriga världen beräknades övertäckningen vara närmare 3,0 procent av populationen.

⁵ Femårig livslängdstabell har referensperiod 2013-2017.

Även för *hushållsstatistiken*, för både individer och hushåll, är brister i folkbokföring på lägenhet den främsta källan till osäkerhet. Detta eftersom de statistikvärden som produceras baseras på bostadshushåll som härletts utifrån folkbokföringsuppgifter. I jämförelse med individstatistiken är hushållsstatistiken behäftad med större tillförlitlighetsproblem.

Osäkerheten för statistiken över cirkulär migration till följd av sen rapportering av en flyttning till eller från Sverige är betydligt lägre än för statistiken över in- och utvandring under ett kalenderår. Orsaken är att samtliga registrerade migrationer som anmälts senast 13 månader efter referensperiodens slut ingår. Internationella migrationer som aldrig anmäls till Skatteverkets folkbokföringsregister ingår dock inte i statistiken.

2.2 Osäkerhetskällor

Den enskilt främsta källan till osäkerhet är att brister i rapporteringen leder till att folkbokföringsuppgifterna inte perfekt speglar hur befolkningen borde vara folkbokförd enligt gällande regelverk. I huvudsak orsakas bristerna av att rapporteringsskyldiga, på grund av okunskap, underlåtenhet, senfärdighet, slarv, glömska eller andra skäl antingen avstår från att rapportera förändringar eller lämnar felaktiga uppgifter.

I det följande görs uppdelningen att rapporteringsbrister som leder till att RTB saknar personer som borde vara med i registret eller omfattar personer som inte borde vara med klassificeras som ramtäckningsbrister och hanteras under avsnitt 2.2.2. Rapporteringsbrister som leder till felaktiga variabelvärden hanteras under dels avsnitt 2.2.3 och dels avsnitt 2.2.6.

2.2.1 Urval

Befolkningsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Individstatistik

Rampopulation för Befolkningsstatistiken är Sveriges folkbokförda befolkning enligt SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB). Personer som borde vara folkbokförda men inte är det orsakar undertäckning, medan personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det orsakar övertäckning.

Täckningsbristerna uppstår främst till följd av brister i rapportering avseende födslar, dödsfall, invandring och utvandring. På regional nivå orsakar brister i rapportering av flyttningar mellan olika regioner i Sverige täckningsproblem.

Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring resulterar i övertäckning. Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Övertäckningen i observationsregistren med anledning av ej rapporterade dödsfall uppgick 2016 till knappt 0,2 procent av de döda, och merparten av dessa dödsfall avser personer som avlidit året innan. Cirka 80 procent av de dödsfall som rapporterades under 2016 men avsåg händelser som inträffat före 2016 skedde under 2015.

Personer som utvandrar förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Detta anses vara den största osäkerhetskällan i såväl RTB som i befolkningsstatistiken. Under 2015 genomfördes SCB en studie, i syfte att

producera en aktuell skattning av övertäckningen i RTB. Totalt skattades övertäckningen i RTB per den 31 december 2016 till knappt 65 000 personer. Skattningen avsåg summan av följande antalsuppgifter:

- Antalet personer som utvandrat men underlåtit att anmäla det till folkbokföringen.
- Antalet personer som avlidit eller utvandrat och för vilka händelsen korrekt kommer att anmälas till folkbokföringen, dock senare än fyra veckor efter referenstidpunkten.
- Antalet personer som inte uppfyllde vistelsetidskravet i folkbokföringslagen (SFS 1991:481, 3§).

Skattningen av övertäckningens storlek per den 31 december 2015 dominerades av skattningen av den första av antalsuppgifterna ovan, vilken uppgick till drygt 62 000 personer, vilket motsvarade ca 0,6 procent av befolkningen⁶. För personer födda i Sverige skattades övertäckningen av detta slag till ca 0,2 procent. För utrikes födda erhöles högre skattningar; ca 1,5 procent för personer födda i Norden och ca 3,0 procent för personer från övriga världen. Under perioden 2006 – 2015 saknas mellan 350 och 1 200 utvandringar per år på grund av sena aviseringar.

Övertäckningen påverkar tillförlitligheten i statistik avseende medellivslängd efter födelseland. Övertäckningen medför att medelfolkmängden blir för hög vilket medför att skattade dödsrisker blir lägre än de faktiska dödsriskerna. Detta resulterar i sin tur i att den förväntade medellivslängden blir överskattad. Ju större övertäckningen är, desto större blir dess inverkan på de statistikvärden som produceras.

Brister i rapporteringen av födselar och invandring resulterar i undertäckning. Födselar ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. För nyfödda uppskattas undertäckningen i observationsregistren vara cirka 0,1 procent av 0-åringarna.

Personer som flyttar till Sverige från utlandet blir registrerade som invandrade vid den tidpunkt då de folkbokförs. I vissa fall kan det gå en relativt lång tid mellan ankomsten till Sverige och folkbokföringstidpunkten. Under perioder med stor invandring tenderar de administrativa handläggningstiderna i varje enskilt fall att öka vilket leder till sena aviseringar till RTB. På årsbasis varierar eftersläpningen mellan 0,3 och 1,3 procent och berör främst invandringar som inföll under fjärde kvartalet. Cirka 97 procent av alla invandringar som rapporterades under 2016 men avsåg händelser före 2016 var invandringar under 2015. Under perioden 2006 – 2015 saknas mellan 240 och 1 600 invandringar per år på grund av sena aviseringar.

Undertäckning uppstår också i de fall en person invandrar till Sverige och personen enligt gällande regelverk borde folkbokföra sig men avstår från att göra det. Uppskattningar som har gjorts tyder på en undertäckning på ca 10 000 personer eller 0,1 procent av befolkningen den 31 december 2015.

⁶ Enligt en metod som är en vidareutveckling av http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/OV9999_2015A01_BR_BE96BR1501.pdf (hämtad 2018-01-18).

Hushållsstatistik

Täckningen av hushåll är delvis beroende av täckningen av individer i RTB, men också av kvaliteten i den information som används för att koppla samman individer till hushåll. För mer information, se avsnitt 2.2.6.

Asylsökande

Rampopulation för asylsökandestatistiken är registret över asylsökande som bygger på administrativa uppgifter från Migrationsverket.

För asylsökande kan det finnas en viss övertäckning. En orsak är eftersläpningar i uppdateringarna av det administrativa registret. Vidare kan en person söka asyl på olika orter och bli registrerad som asylsökande flera gånger. Det kan sedan dröja en period innan Migrationsverket upptäcker detta.

Övertäckning uppstår även när personer som fått beslut om uppehållstillstånd blir folkbokförda men samtidigt kvarstår som inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. I första hand handlar det om personer med bifall i grund- eller överklagandeärende som ännu inte har hunnit kommunplaceras. Eftersom de uppgifter Migrationsverket levererar inte kan sambearbetas med uppgifterna i RTB, är det inte möjligt att exakt fastställa hur stort detta problem är. Om man antar att samtliga som har giltiga uppehållstillstånd även är folkbokförda, var övertäckningen av asylsökande per den 31 december 2016 drygt 28 000 personer, vilket motsvarar ca 23 procent av samtliga asylsökande.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna till RTB-registren hämtas från de externa folkbokföringsregistren som är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den interna handbok i folkbokföring som används i arbetet på Skatteverket.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man utgå från att sådana uppgifter rapporteras skyndsamt och med små mätfel. För variabler som beror av folkbokföringsuppgifter för vilka personerna själva är ansvariga för rapporteringen, t.ex. vid flyttning, är mätfelen sannolikt mer omfattande. Ett tydligt exempel är att bristande rapporteringen av utvandring orsakar övertäckning, ett annat att personer som är folkbokförda på annan lägenhet än den där de bor grupperas in i hushåll på ett felaktigt sätt. Utöver ovanstående, bör följande kommenteras vad gäller kvaliteten i de uppgifter som ligger till grund för befolkningsstatistikens observationsvariabler:

- Ca 300 000 folkbokförda personer kan inte kopplas till en lägenhet som ingår i Lantmäteriets lägenhetsregister, vilket påverkar kvaliteten i härledda observationsvariabler avseende hushållstyp, hushållsstorlek och hushållsställning. För mer information, se avsnitt 2.2.6.
- Vissa observationsobjekt saknar uppgift om födelseland och/eller medborgarskap. För relationer som rör förälder-barn är täckningen bättre för inrikes födda än för utrikes födda. Detta beror på att barnet

kan invandra ensamt eller om barnet invandrar i vuxen ålder så registreras inte föräldrarna.

- Vissa personer som är födda i Sverige saknar uppgift om födelselän. Det rör sig främst om barn till asylsökande.
- Födelseland avser normalt de statsrättsliga förhållanden som gällde vid födelsepunkten, men uppgiften kan ha ändrats i efterhand om humanitära skäl åberopats.
- Variabeln grund för bosättning finns endast tillgänglig för invandrare under året som var medborgare i länder utanför EU/EES.
- Statistiken för cirkulär migration skiljer sig från annan migrationsstatistik. Dels så ingår samtliga internationella migrationer registrerade senast 13 månader efter referensperioden och dels exkluderas in- och utvandringar som inte har efterföljts av tolv månaders bosättning i Sverige, vid invandring, eller tolv månaders bosättning utomlands, vid utvandring.

2.2.4 Bortfall

Eftersom befolkningsstatistiken är registerbaserad, förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. Förvisso finns det brister i observationsvariablerna som kan sägas orsakas av partiellt bortfall i de folkbokföringsuppgifter från vilka observationsvariablerna härleds, men detta blir för SCB ett mätproblem och beskrivs därför under avsnitt 2.2.3.

2.2.5 Bearbetning

För Befolkningsstatistiken gäller att själva dataregistreringen sker på Skatteverket. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar.

När uppgifterna sedan aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister.

Det finns inga särskilda studier gjorda över eventuella bearbetningsfel i Befolkningsstatistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Demografiska mått

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker. Det rör sig bland annat om antaganden om risktider.

Utjämnning av dödsrisker i livslängdstabellerna

På riksnivå görs en utjämnning av observerade dödsrisker i åldrarna 95 år och äldre. På regional nivå, län samt för kommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö, utjämnas observerade dödsrisker från 90 år. Utjämnningen görs för åldrar där dödsriskerna är höga och populationen är liten. Syftet är främst att bibehålla sambandet mellan ålder och dödlighet.

Giftermål och skilsmässor⁷

Sedan 2015 används en modell som innebär att SCB tar hänsyn till samtliga giftermål eller skilsmässor där minst en person var folkbokförd i Sverige i samband med giftermålet/skilsmässan. Innan baserades modellen främst på de folkbokförda kvinnorna.

Medborgarskap/Medborgarskapsbyten

Många länder, däribland Sverige⁸, tillåter en person att ha mer än ett medborgarskap. I folkbokföringen på Skatteverket kan upp till tre medborgarskap registreras, men om ett av dem är svenskt är det endast det svenska medborgarskapet som är registrerat. I befolkningsstatistiken redovisas sedan länge endast ett medborgarskap per person, i enhetlighet med följande:

1. Prioriteringslista
  - 1.1. Sverige
  - 1.2. EES-land
  - 1.3. Land utanför EES med vilket Sverige har Socialförsäkringskonvention
  - 1.4. Övriga länder.
2. Vid samma prioritet väljs landet med det tidigaste medborgarskapsdatumet.
3. Vid samma medborgarskapsdatum väljs landet med det tidigaste rapporteringsdatumet från Skatteverket.
4. Vid samma rapporteringsdatum väljs länder i alfabetisk ordning.

Hushållstyp, hushållsstorlek och hushållsställning⁹

Observationsvariabler avseende hushållstyp, hushållsstorlek och hushållsställning i den registerbaserade hushållsstatistiken härleds från individuppgifter, bl.a. avseende folkbokföring på lägenhet och, i vissa fall, fastighet, i RTB¹⁰.

Tillförlitligheten i de härledda hushållsvariablerna beror således dels av hur väl uppgifterna i folkbokföringen överensstämmer med de uppgifter som skulle gälla om regelverket efterlevdes utan fel, dels av kvaliteten på informationen i Lägenhetsregistret¹¹.

⁷ För mer information, se <http://www.scb.se/Statistik/BE/BE0101/dokument/Ny-modell-att-berakna-giftermal-och-skilsmassor.pdf> (hämtad 2017-02-16).

⁸ Sedan 2001 är dubbla medborgarskap tillåtna för svenska medborgare.

⁹ För mer information, se

<https://www.scb.se/contentassets/0168b57e7f1d4220983e5deed2f3f915/registerbaserad-hushallsstatistik.pdf> (hämtad 2018-01-19).

¹⁰ För mer information om härledningsprinciper, se

<https://www.scb.se/contentassets/0168b57e7f1d4220983e5deed2f3f915/registerbaserad-hushallsstatistik.pdf> (hämtad 2018-01-19).

¹¹ För mer information om Lägenhetsregistrets innehåll, samt hur registret byggts upp och ajourhålls, se

<https://www.lantmateriet.se/sv/Fastigheter/Fastighetsinformation/Lagenhetsregistret/> (hämtad 2018-01-19).

Problem i den registerbaserade hushållsstatistiken kan i huvudsak hänföras till:

- Personer som via folkbokföringen inte kan kopplas till lägenhet.
Om inga åtgärder vidtas kommer en person som saknar koppling till lägenhet att orsaka undertäckning av hushåll, givet att personen bor själv eller tillsammans med andra som inte kan kopplas till lägenhet. Om personen bor tillsammans med en eller flera personer som kan kopplas till lägenhet leder bristen till fel hushållsstorlek och, eventuellt, sammansättning (hushållstyp och hushållsställning).
- Personer som via folkbokföringen kopplas till en lägenhet där de inte bor.
En person som kopplas till en lägenhet där denne inte bor påverkar sammansättning (hushållstyp och hushållsställning) och hushållsstorlek både i det hushåll som personen egentligen tillhör och i det hushåll som härleds utifrån ej korrekta folkbokföringsuppgifter. Om den felaktiga kopplingen avser en person som tillhör övertäckningen i RTB påverkas dock endast ett hushåll.

Cirka 3 procent av den folkbokförda befolkningen bor i lägenheter som inte ingår i Lägenhetsregistret, varför dessa personer inte kan folkbokföras på lägenhet. För dessa personer har hushållsrelaterade variabler skapats genom maskinella s.k. rättningar och, där detta inte varit möjligt, med hjälp av relationer mellan personer folkbokförda på samma fastighet. För hushåll som enbart härleds med hjälp relationer är det dock inte möjligt att skapa sambopar utan gemensamma barn och det skapas nästan inga hushåll med hushållstypen *Övriga Hushåll*.

Om samtliga personer i en lägenhet är under 16 år, samt för personer folkbokförda på de fiktiva fastigheterna *Utan känt hemvist* och *På kommunen skriven*, skapas inget hushåll och personerna redovisas som *Uppgift saknas*.

Första gången som Sverige producerade registerbaserad hushållsstatistik var i samband med den stora europeiska folkräkningen Census 2011. I anslutning till detta genomfördes en studie¹² i syfte att utvärdera hur väl folkbokföring på lägenhet speglade hushåll baserade på faktiskt boende. Bl.a. noterades att:

- antal hushåll med en och två personer underskattas med ca 10 procent
- antal hushåll med fler än fem personer överskattas med 20-25 procent
- antal hushåll av typen "Sammanboende utan barn" underskattas ca 10 procent

Vidare konstaterades att antalet hushåll på riksnivå underskattas med ca 380 000–435 000, men att regional variation föreligger: störst var underskattningen i Stor-Stockholm, ca 14 procent, och minst var den i små kommuner (ca 9 procent i kommuner med färre än 70 000 invånare). Även om det gått fem år sedan studien genomfördes, samtidigt som både förutsättningar och metoder delvis förbättrats, finns det skäl att iakttäta viss försiktighet vid användandet av hushållsstatistiken.

¹² För mer information, se <http://www.scb.se/Statistik/BE/BE0103/dokument/Evalvering-av-Census-2011-2014-02-10.pdf> (hämtad 2018-01-19).

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Denna kvalitetsdeklaration avser enbart den slutliga statistiken.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

För Befolkningsstatistik gäller generellt att uppgifter kan redovisas ca 5–6 veckor efter mättidpunkten.

Det betyder att statistik per den 31 december framställs i början av februari året efter referensåret. Att inte statistiken framställs snabbare beror på att SCB vill invänta sena aviseringar. En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram statistiken med en dryg månads eftersläpning.

Statistik över cirkulär migration redovisas ca 15-16 månader efter referensperiodens slut.

3.2 Frekvens

Officiell statistik avseende tioårsperiod, år, den 1 november samt den 31 december redovisas årligen.

Statistiken baseras på uppgifter från Skatteverkets folkbokföringsregister som uppdateras löpande under året varefter uppgifter rapporteras till Skatteverket. Rapportering av folkbokföringsuppgifter till SCB sker varje vardag.

3.3 Punktlighet

Statistik för 2017 publicerades i enlighet med gällande publiceringsplaner. Aktuella publiceringsplaner för 2018 års statistik finns på SCB:s webbplats.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Befolkningsstatistik publiceras på SCB:s webbplats, dels på befolkningsstatistikens webbplats¹³, dels i Statistikdatabasen. Utöver detta publicerar Befolkningsstatistiken statistiknyheter och artiklar, bl.a. i SCB:s tidskrift *Välfärd*. Svensk befolkningsstatistik återfinns också i *Nordisk statistisk årsbok*, Eurostats statistikdatabas¹⁴ och FN:s *Demographic yearbook*.

Under *Historisk statistik*¹⁵ ges åtkomst till befolkningsstatistik för åren 1720 och framåt.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

I SCB:s befolkningsregister finns detaljerade individuppgifter om exempelvis födelseland, medborgarskap och folkbokföringsfastighet.¹⁶ Det är därför möjligt att på uppdragsbasis få tillgång till mer detaljerad statistik än vad som publiceras på SCB:s webbplats. För att undvika risken att röja enskilda

¹³ www.scb.se/be0101

¹⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹⁵ <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Historisk-statistik/Digitaliserat---Statistik-efter-serie/Officiell-statistik-1811-1860/Befolkning-1811-1850/> (hämtad 2018-01-19).

¹⁶ För mer information, se www.metadata.scb.se.

personer röjandekontrolleras materialet innan leverans av data. Enklare frågor om befolkningsstatistik kan även besvaras via telefon eller e-post utan kostnad.

4.3 Presentation

Befolkningsstatistiken presenteras i form av tabeller, diagram och text. I Statistikdatabasen redovisas ytterligare befolkningsstatistik i tidserier.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i *Statistikens framställning (StaF)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*. Båda dessa dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/be0101, under rubriken *Dokumentation*.

Ytterligare beskrivningar om bland annat modellen för beräkning av antalet giftermål och skilsmässor och den registerbaserade hushållsstatistiken finns under rubrikerna *Aktuellt* och *Fördjupad information* på www.scb.se/be0101.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. All befolkningsstatistik från SCB baseras fr.o.m. årsskiftet 1973/74 på RTB.

Från 1998 baseras statistik över folkmängd och befolkningsförändringar på alla aviseringar från folkbokföringsregistret som inkommit till SCB innan februari året efter referensåret. Före 1998 fanns två bryttidpunkter. För preliminär statistik befolkningsstatistik ingick samtliga aviseringar som inkom till och med vecka 1 - 4 året efter referensåret. Den slutliga befolkningsstatistiken ingick alla aviseringar som inkom till och med vecka 13.

I dokumentationen för långtidsarkivering av RTB-registren kan man hitta de skillnader som trots allt finns i variabeluppsättning och variabeldefinitioner. Nedan redovisas några viktiga förändringar som påverkat jämförbarheten över tid.

Civilståndsändringar

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar förändringarna bland annat att hemskillnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund.

År 1990 ändrades reglerna för änkepension. Många sammanboende ville då försäkra sig om rätten till änkepension, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet gifta 1989. Närmare 60 procent av alla vigslar under 1989 inföll under december månad.

Sedan 2015 används en modell som innebär att SCB tar hänsyn till samtliga giftermål eller skilsmässor där minst en person var folkbokförd i Sverige i samband med giftermålet/skilsmässan. Innan baserades modellen främst på de folkbokförda kvinnorna. För giftermålen innebar metodförändringen att antalet giftermål ökade med mellan 8 och 13 procent. För skilsmässorna medförde inte metodförändringen lika stor ökning; antalet ökade med mellan 2 och 7 procent. Anledningen är att giftermål i högre utsträckning än skilsmässor sker över landsgränsen. I samband med metodändringen publicerades reviderad statistik för åren 2000 – 2014.

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattemyndigheterna (numera Skatteverket) ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet var emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor. Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Den nya lagen har gradvis kommit att öka antalet flyttningar i åldrarna 19 till 24 år då studenterna i allt högre utsträckning har folkbokfört sig på studieorten. Folkökningen som redovisas efterföljande år kan för vissa kommuner delvis vara en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Födda

Med dödfött barn avsågs fram till 1 juli 2008 nyfödd som avlidit efter utgången av tjuugoåttonde havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 35 cm lång). Från och med 1 juli 2008 avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 25 cm lång). Förändringen medförde att antalet dödfödda ökade jämfört med tidigare.

Till och med 1997 räknades nyfödda till asylsökande som födda i Sverige trots att föräldrarna inte var folkbokförda i Sverige. Detta förhållande ledde till att för höga fruktsamhetstal redovisats för kvinnor från några länder, främst från f.d. Jugoslavien. Från 1998 ingår bara födda barn i befolkningsstatistiken om modern eller fadern är folkbokförd.

Under 2017 skedde en justering i modellen att beräkna summerad fruktsamhet (TFR). Förändringen innebar att nyfödda barn till ej folkbokförda mödrar numera inte ingår i beräkningsunderlaget. De senaste åren har det skett en ökning av dessa barn och 2016 rörde det sig om 328 nyfödda barn, men före 2012 var det färre än 100 fall per år. Ytterligare en mindre justering genomfördes. Tidigare skedde en åldersavgränsning för kvinnor med åldersintervallet 15 – 49 år. Denna åldersavgränsning har nu tagits bort. På riksnivå gav modellförändringarna endast i undantagsfall ett förändrat fruktsamhetstal. På regional nivå medförde modellförändringen i vissa fall stora skillnader. Redivderade fruktsamhetstal för åren 2000 och framåt har publicerats.

Hushåll

Hushållsstatistiken är totalräknad och baseras helt på registeruppgifter, vilket har möjliggjorts tack vare uppbyggnaden av Lägenhetsregistret vid Lantmäteriet och folkbokföring på lägenhet. Tidigare totalräknad

hushållsstatistik finns i Folk- och Bostadsräkningarna (FoB), där den senaste avser år 1990. Även här publiceras bostadshushåll, men vid en jämförelse bör det beaktas att den nya statistiken baseras på registeruppgifter medan den äldre baseras på uppgifter inhämtade via enkäter.

Livslängd

Inför 2012 års statistik genomförde SCB en översyn av utjämningsmetoden för de äldsta åldrarna, se 2.2.6 *Modellantaganden*. SCB fann att den tidigare utjämningsmetoden försämrades över tid vilket medförde en systematisk underskattning av dödsriskerna. Utjämningsmetoden tillfördes därför en dynamisk komponent som medför en anpassning till aktuell data.

Dessutom används numera utjämnade dödsrisker från 95 års ålder istället för som tidigare från 91 års ålder. Den förväntade medellivslängden för 0-åringar påverkas marginellt av revideringen. För de högsta åldrarna blir förändringarna något större, men med förbättrad anpassning fick måttet en förbättrad kvalitet.

Översynen inför 2012 års statistik medförde även en förändrad hantering av livslängdstabeller på regional nivå. I den tidigare modellen användes de utjämnade dödsriskerna på riksnivå för åldrarna 91 år och äldre vilket innebar att eventuella regionala skillnader doldes. Med den nya utjämningsmetoden sker en regional anpassning för åldrarna 90 år och äldre.

Reviderade livslängdstabeller på riksnivå enligt 2012 års metod har publicerats för referensåren 2006–2012. Reviderade femåriga livslängdstabeller, både på riksnivå och på regional nivå, har publicerats för referensåren 2002–2006 till och med 2008–2012.

Indelningsändringar för län och kommun

Indelningsändringar för län och kommun försvårar statistikens jämförbarhet över tid. Se SCB:s webbplats för information om när och vilka ändringar som har genomförts, www.scb.se/regionalt.

Medborgarskapsbyten

Från och med 2015 ändrades metoden att beräkna antalet nya svenska medborgare. Tidigare redovisades antalet medborgarskapsbyten vilket medförde att personer som hade flera tidigare medborgarskap redovisade en gång per medborgarskap. Från 2015 använder SCB samma prioriteringsordning för statistiken över medborgarskapsbyten som för medborgarskap. Antalet medborgarskapsbyten är cirka 1 procent lägre än antalet medborgarskapsbyten. Det motsvarar mellan 200 och 600 personer åren 2005 – 2014. I samband med metodförändringen reviderades statistiken över medborgarskapsbyten för åren 2000 – 2014.

För 1998 och 1999 avses antalet medborgarskapsbyten. Det innebär att personer med dubbla medborgarskap som erhöll svenskt medborgarskap dubbelräknas. Det rör sig om mellan 200 och 300 personer.

Utvandring

Varje år genomför Skatteverket kontroller av personer vars hemvist varit okänd under en längre tid. Hittar man inte personen blir han/hon till slut avförd från folkbokföringsregistret och registrerad som utvandrad till landet "obefintlig" (förkortas ofta OB).

Under 2010 gjorde Skatteverket särskilda insatser för att revidera folkbokföringsregistret. Detta ledde till att 4 170 personer registrerades som utvandrade till OB under 2010 vilket är ett stort antal. Normalt brukar antalet utvandringar till OB vara ca 500 personer under ett år (med undantag för 2008 då antalet utvandrade till OB var 1 892 personer). Även antalet utvandrade till okänt land var relativt högt under 2010 (2 401 personer).

Under hösten 2014 påbörjade Skatteverket en utredning av folkbokförda personer som saknar giltiga uppehållstillstånd och inrapporterade kontrolluppgifter de sista tre åren. Arbetet påbörjades i Region Skåne, Västra Götalandsregionen samt Uppsala och Stockholms län. I de fyra länen gjordes ett urval på cirka 8 000 personer och när utredningen var avslutad för hälften av dessa blev cirka 75 procent avregistrerade från folkbokföringsregistret. Då det i många fall inte var känt var dessa personer hade tagit vägen registrerades dessa som emigrerade till *Okänt land*. Utredningen som fortsatte med fler län under 2015, har medfört fler utvandringar än om utredningen inte hade genomförts. Under 2015 stod "destinationen" *Okänt land* för närmare 20 procent av utvandringarna. Vanligtvis brukar andelen *Okänt land* av det totala antalet emigranter ligga omkring 5 procent. Även 1972/1973 gjordes en kontroll av folkbokföringen vilket resulterade i ökad utvandring.

Cirkulär migration

Statistiken över cirkulär migration avser att ge en bredare bild över den internationella migrationen till och från Sverige. Fokus ligger på migrationer under den senaste tioårsperioden, och enbart migrationer som har efterföljts av en bosättning i Sverige eller utomlands under ett år inkluderas. Det medför att statistiken har en eftersläpning på tolv månader för att det ska bli klarlagt att en in- eller utvandring på referensperiodens sista dag i efterhand visar sig uppfylla tolv månaderskriteriet. Dessa villkor gör att statistiken över in- och utvandring under perioden inte blir jämförbar med den officiella statistiken över in- och utvandring per år.

Övrigt

I Statistikdatabasen finns ett antal tabeller som redovisar födda, döda och flyttningar efter ålder och kön på kommunnivå för åren 1968 och framåt. Dessa tabeller avser den kommunindelning som gällde i mitten av 1990-talet. För åren därefter innehåller tabellerna statistik för den indelning som gällde respektive år. Hanteringen som gjordes i mitten av 1990-talet medförde två problem. Det ena problemet är att de återskapade kommunindelningarna i vissa fall inte är helt korrekta. Det andra problemet är att statistiken baseras på det underlag som var tillgängligt i mitten av 1990-talet. Det medför att statistiken i dessa tabeller i statistikdatabasen över födda, döda och flyttningar inte överensstämmer med den officiella befolkningsstatistiken på riksnivå. Detta gäller främst statistikvärden avseende in- och utvandringar, som för vissa år är betydligt högre i kommuntabellen i Statistikdatabasen.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Inom ramen för den svenska befolkningsstatistiken är grupper i allmänhet väl jämförbara, eftersom statistiken bygger på samma definitioner, metoder och källa.

Även om befolkningsstatistiken till stor del utgår från internationella standarder, finns det skillnader i definitioner, t.ex. vad gäller definition av varaktigt boende, och metoder som inverkar negativt på jämförbarheten mellan länder. I de nordiska länderna och ytterligare några länder baseras befolkningsstatistiken på register, men i de flesta länder baseras befolkningsstatistiken till stor del på folkräkningar som genomförs med ett intervall på fem eller tio år.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Befolkningsstatistik används ofta som basinformation till andra undersökningar om individer. Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör basen för Befolkningsstatistiken, används ofta som urvalsram och källa för demografisk bakgrundsinformation för individundersökningar. Statistik från dessa undersökningar blir därigenom delvis samordnade med befolkningsstatistiken. Dock kan det föreligga skillnader i populationsavgränsningar och referenstider.

Vid jämförelse med andra hushållsbaserade undersökningar kan det finnas skillnader i populationsavgränsningar, referenstider, definitioner av hushåll samt relationerna inom hushållet. Befolkningsstatistiken använder t.ex. bostadshushåll, definierat utifrån folkbokfört boende, medan kosthushåll används i Undersökningen av levnadsförhållande (ULF). I ett bostadshushåll kan det finnas flera kosthushåll.

5.4 Numerisk överensstämmelse

För befolkningsstatistik som avser en viss tidpunkt eller en specifik period är den numerisk överensstämmelse allmänt god. Dock gäller att befolkningens storlek per den 31 december år 2017 inte direkt kan beräknas utifrån befolkningens storlek per den 31 december 2016 och uppgifter om antalet under året födda, döda samt in- och utflyttningar (inkl. in- och utvandringar).

Händelser som rapporteras från Skatteverket som avser tidigare år än referensåret ingår nämligen inte i den officiella statistiken för 2017 avseende antalet födda, döda samt in- och utvandringar. Däremot ingår dessa händelser som underlag till statistiken över folkmängd. Detta redovisas som en justeringspost avseende den ingående folkmängden. Justeringsposten kan både bli positiv eller negativ beroende på vilka komponenter som har den största eftersläpningen. De senaste åren har posten främst varit positiv då eftersläpningen har varit störst för invandringen.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen ([1998:204](#)).

C Bevarande och gallring

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

RTB gallras inte, utan långtidsarkiveras i enlighet med Riksarkivets bevarande- beslut RA-MS 2007:64. I nuläget är årgångarna 1968–1997 långtidsarkiverade hos Riksarkivet. Vissa register över befolkningsförändringar finns från och med 1961. Antalsuppgifter om asylsökande finns tillgängliga från 2001 och framåt.

D Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till folkbokföringen regleras i folkbokföringslagen, SFS 1991:481, och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket och Migrationsverket lämna de uppgifter som behövs för Befolkningsstatistiken till SCB.

Följande lagar och förordningar reglerar individens skyldighet att anmäla uppgifter till folkbokföringen samt Skatteverkets rätt och skyldighet att behandla folkbokföringsuppgifter; Folkbokföringslag (1991:481), Folkbokföringsförordning (1991:749), Lag (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, Förordning (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet samt Förordning (2007:762) med instruktion för Statistiska centralbyrån.

E EU-reglering och internationell rapportering

Internationella rekommendationer finns för migrationsstatistiken. Förordningen kring statistik om migration och internationellt skydd, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007, antogs av EU-rådet den 12 juni 2007. Förordningen gäller från 1 januari 2008.

En förordning kring Folk- och bostadsräkning beslutades den 9 juli 2008, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008. Förordningen innebar att en folk- och bostadsräkning (Census), enligt EU:s specifikationer, skulle ske under 2011.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1260/2013, antogs av EU-rådet den 20 november 2013, har inrättat en gemensam rättslig ram för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik om befolkning och demografiska händelser.

Befolkningsstatistiken levererar fyra gånger om året statistik, och i de flesta fall omfattande metadata, till EU:s statistikorganisation Eurostat. Dessa leveranser är främst reglerade i EU-förordningarna 862/2007 och 1260/2013.

- 1) DEMOBAL (DEMOgraphic BALance data collection): Leverans ska ske senast 30 juni och avser demografisk utveckling föregående år på riksnivå.
- 2) URESPOP (Usually RESident POPulation data collection): Leverans ska ske senast 31 augusti och avser den stadigvarande befolkningen i riket. Den stadig-varande befolkningen skiljer sig något från den folkbokförda befolkningen vilken den svenska befolkningsstatistiken baseras på. Exempelvis ska personer som söker asyl i Sverige ingå i den stadigvarande befolkningen. Statistiken används för Qualified Majority Voting i EU.
- 3) NOWCAST (NOWCAST demographic data collection): Leverans ska ske senast 30 november och avser senast tillgängliga månadsstatistik på riksnivå över födda, döda och migrationer.
- 4) UNIDEMO (UNIfied DEMOgraphic data collection): Leverans ska ske senast 31 december och avser bland annat befolkningsstatistik på regional nivå.

Utöver dessa rapporteringar svarar befolkningsenheten på de tillfälliga förfrågningar som kommer från EU, FN eller andra organisationer. Förfrågningarna handlar dels om statistikuppgifter och dels om kvalitetsdeklarationer m.m.

F Historik

Tabellverket som senare kom att bli SCB bildades redan 1749. Befolkningsstatistik finns i princip sedan dess, om än inte i lika stor omfattning som idag. I början av 1900-talet beslutade man sig för att revidera statistiken från 1700- och 1800-talet. Den kanske viktigaste korrigeringen av den tidiga Befolkningsstatistiken var den korrigering av folkmängden för åren 1750–1810 som Gustav Sundbärg gjorde i början av 1900-talet¹⁷. Korrigeringar gjordes också vad gäller statistik över kön, ålder och familjeställning som ofta saknades.

Stora delar av folkbokföringen datoriserades 1967 och med folkbokföringens register som grund inrättade SCB påföljande år ett registersystem som fick namnet RTB (Registret över totalbefolkningen). RTB omfattar information om

¹⁷ För mer information, se *Urval Skriftserie utgiven av statistiska centralbyrån nummer 3, Bevolkningsstatistik Schwedens 1750-1900* (SCB 1970).

befolkningen och dess förändringar och speglar innehållet i folkbokföringens register.

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt. Några register över befolkningsförändringar finns redan från 1961 och framåt. Från och med 1968 började man successivt att använda RTB-register för framställandet av Befolkningsstatistik från SCB. Innan dess baseras uppgifterna bl.a. på de summariska folkmängdsredogörelserna som pastorsämbetena sände till SCB. Från och med årsskiftet 1973/74 baseras all befolkningsstatistik från SCB på RTB. Antalsuppgifter om asylsökanden finns från 2001 och framåt. SCB övertog vid den tidpunkten statistikansvaret från Migrationsverket.

Sverige har, som EU-medlemsland, skyldighet att genomföra en folk- och bostadsräkning avseende år 2011. Tidigare folk- och bostadsräkningar i Sverige har genomförts som enkätundersökningar, och den senaste avsåg år 1990. I Sverige har det beslutats att övergå till en helt registerbaserad ansats. För att möjliggöra detta påbörjade Lantmäteriet under 2008 arbetet att skapa det så kallade Lägenhetsregistret och under 2010 inledde Skatteverket arbetet att folkbokföra personer boende i flerbostadshus på lägenheten. Personer boende i småhus är sedan tidigare redan folkbokförda på en unik bostad. Genom att detta skett kan personer och bostäder kopplas ihop och bilda hushåll.

Arbetet som genomfördes inför den registerbaserade folk- och bostadsräkningen har medfört att totalräknad hushållsstatistik numera kan produceras löpande. SCB:s första publicering av löpande hushållsstatistik skedde den 3 december 2013 och avsåg förhållandet 2012-12-31. Under 2014 publicerades sedermera även registerbaserad hushållsstatistik för 2011. De första åren ingick dock inte de personer som inte var folkbokförd på lägenhet/bostad, cirka 3 procent av befolkningen. Till 2016 års hushållsstatistik har dock en modell tagits fram som skapar hushållsvariabler även för dessa personer. Hushållsstatistiken för åren 2011 – 2015 reviderades samtidigt.

Från 2014 ingår statistik över befolkningens namn i befolkningsstatistiken.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Enheten för befolkningsstatistik
E-post	befolkning@scb.se
Telefon	010-479 50 00

Bilaga 1: Viktiga målstorheter

Storheter av typ total

Folkmängd avser antal folkbokförda personer per 31 december 2017.

Befolkningsförändringen även kallad *folkökningen* är skillnaden mellan folkmängden vid årets början och slut.

Antal födda och antal döda under 2017. Den *naturliga folkökningen*, även kallat födelseöverskottet, är skillnaden mellan antal födda och döda.

Antal inflyttade och *antal utflyttade* mellan bestämda regioner under 2017. *Flyttningsöverskottet* är skillnaden mellan antal in- och utflyttade. När regionen är Sverige handlar det om antal invandrare och antal utvandrare under 2017. Skillnader kallas *invandringsöverskott* under 2017.

Storheter av typ kvot (andel, medelvärde, risk, m.m.)

Medelfolkmängden är genomsnittet av folkmängden i början och slutet av året.

Demografiska storheter (mått) avseende födslar och fertilitet

Allmänna födelsetalet är kvoten mellan antalet födda under en period och medelfolkmängden.

Spädbarnsdödlighet avser antalet barn som dör före ett års ålder i förhållande till antalet levande födda barn under året.

Åldersspecifika fruktsamhetstal är antalet födda barn, av kvinnor i en viss ålder i relation till medelfolkmängden kvinnor i en motsvarande ålder.

Åldersspecifika fruktsamhetstal skattas vanligtvis för kvinnor i åldern 15–49 år. Levande födda barn till kvinnor under 15 år räknas som om de fötts av 15-åringar. Levande födda barn till kvinnor äldre än 49 år räknas som om de fötts av 49-åringar. I samband med en mindre modellförändring vid beräkningen av det summerade fruktsamhetstalet under 2017 togs denna åldersavgränsning bort. Förändringen medför en ytterst marginell förändring av de beräknade fruktsamhetstalen.

Summerad fruktsamhet: Summan av de åldersspecifika fruktsamhetstalen. Talet visar hur många barn som en kvinna i genomsnitt skulle föda under sin fruktsamma period utifrån, den vid tidpunkten för beräkningen, gällande fruktsamheten.

Demografiska storheter (mått) avseende mortalitet

Allmänna dödstalet: Kvot mellan antalet dödsfall under en period och medelfolkmängden.

Åldersspecifika dödstal: Antalet avlidna i en viss ålder i relation till medelfolkmängden i denna ålder. Åldersspecifika dödstal för 0-åringar beräknas som antal döda 0-åringar under året i relation till antalet levande födda under året.

Åldersspecifika dödsrisker: Definieras som kvoten $q_x^t = D_x^t / (M_x^t + d_x^t)$, där

D_x^t är antalet dödsfall bland x-åringar under perioden t

M_x^t är risktiden (medelfolkmängden) i åldern x år under perioden t

d_x^t är antalet personer som under året uppnått åldern x år och därefter avlidit.

För 0-åringar bestäms dödsrisken enligt $q_0^t = D_0^t / F^t$, där F^t är antalet levande födda under perioden t .

Återstående medellivslängd och kvarlevande: Med kvarlevande vid åldern x , l_x , avses antalet individer bland 100 000 levande födda som vid aktuella dödsrisken beräknas uppnå åldern x år. Antalet 0-åringar bestäms till $l_0 = 100\,000$ och kvarlevande vid övriga åldersår definieras enligt

$$l_x = l_{x-1}(1 - q_{x-1})$$

där q_x betecknar dödsrisken för en x -åring.

Återstående medellivslängd utgörs av det antal år som i genomsnitt återstår att leva för en person i en viss bestämd ålder enligt den, vid tidpunkten för beräkningen, gällande dödligheten. Återstående medellivslängd vid födelsen kallas kortare för medellivslängd. Den återstående medellivslängden definieras som

$$e_x = \sum_{i=x}^w L_i / l_x$$

där $L_i = (l_i + l_{i+1})/2$ ("den genomlevda tiden i ettårsklass i ") och w betecknar den högsta ålder i hela år som antas kunna uppnås. Definitionen baseras på ett antagande om att antalet dödsfall i en åldersklass är jämnt fördelat. Under första levnadsåret är dock detta antagande inte tillämpligt, varför följande definition används:

$$L_0 = a_0 l_0 + (1 - a_0) l_1$$

där a_0 betecknar medelåldern för dem som dött under första levnadsåret.